

Rudolf Rauscher

(1896 - 1941)

Rudolf Rauscher se narodil 14. září 1896 v Praze v úřednické rodině. V době studií na právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (1916 – 1921) mu učarovala právní historie a inspirovali jej především profesori Karel Kadlec, Jan Kapras a Miloslav Stieber. Vědecké ambice budoucího bratislavského a brněnského profesora se tu projeví nejen publikováním prvních článků v Kaprasových Pracích ze semináře českého práva na Karlově univerzitě (*Zemské míry na Moravě*), ve Sborníku věd právních a státních (*Deputace říšského sněmu německého v novověku*) a ve Všehrdu (*Systematika díla Všehrda*), ale též jeho významným podílem na založení „polostudentského“ časopisu českých právníků Všehrd, jehož prvním výkonným redaktorem se v roce 1919 stal.

Rozhodnutí Rudolfa Rauschera věnovat se vědecké práci demonstruje i to, že krátce před promoci nastoupil do funkce prvního asistenta seminární knihovny pražské právnické fakulty. V letech 1921 a 1922 pak absolvoval studijní cestu po polských právnických fakultách a v roce 1923 se v Praze stal soukromým docentem v oboru dějin státu a práva na území Československa (podklad jeho habilitace vytvořila práce *Dědické právo podle českého zemského práva*).

Nejdůležitější léta vědecké práce profesora Rauschera jsou spojena s jeho působením na právnické fakultě v Bratislavě. Na své nové působiště přišel v dubnu roku 1926, když ho 29. března téhož roku prezident republiky jmenoval mimořádným profesorem pro obor dějiny práva ve střední Evropě. V Bratislavě se s elánem zapojil do pedagogické, vědecké i organizátorské činnosti. Rozhodujícím způsobem přispěl k založení ústavu slovanských práv právnické fakulty UK v Bratislavě, jehož ředitelem se také v roce 1929 stal. Pro své studenty připravil učebnice dějin veřejného i soukromého práva (*Dějiny veřejného práva ve střední Evropě*, vydané v letech 1931 a 1935, a *Přehled dějin soukromého práva ve střední Evropě* z roku 1934). Zamýšlel se také nad koncipováním slovenských právních dějin (*Slovenské právní dějiny v rámci dějin práva ve střední Evropě* z roku 1927, *Uherské a slovenské právní dějiny* z roku 1933, *Několik úvah o programu a cílech slovenských právních dějin* z roku 1934). Studentům ze svého semináře umožnil – podobně jako Jan Kapras jemu a jeho spolužákům – publikovat své odborné práce ve zvláštním sborníku. Za jeho práci se mu dostalo i formálního ocenění, když jej v roce 1930 prezident republiky jmenoval řádným profesorem dějin veřejného a soukromého práva ve střední Evropě. V akademickém roce 1933 – 1934 se stal děkanem fakulty a – jak bylo pravidlem – v následujícím roce proděkanem. Když se v polovině třicátých let neúspěšně snažil zaujmout po Miloslavu Stiebrovi uvolněné místo na pražské právnické fakultě, vznikla kolem toho poměrně nechutná aféra.

O tom, že Rudolf Rauscher patřil mezi nejaktivnější a nejerudovanější učitele fakulty názorně svědčí jeho publikační činnost. Napsal celou řadu monografií a vědeckých článků věnovaných především českým a slovenským právním dějinám ve středověku a na začátku novověku, například *K rukojemství v českém právu zemském* (1923), *Usmrcení člověka v českém zemském právu* (1927), *Urážka na cti podle českého zemského práva* (1928), *O bratrské adopci v zemském právu uherském do Verböcziova Tripartita* (1928), *O rodinném nedělu v českém a uherském právu zemském před Tripartitem* (1928), *O registru Varadinském* (1929) nebo *O trestných činech proti životu v uherském právu do počátku století 16.* (1937). Jeho

studie můžeme najít v českých a slovenských časopisech (Všehrd, Sborník věd právních a státních, Právní obzor, Věstník československé společnosti pro právo trestní, ale také v zahraničních časopisech, například v belgické Revue d'Historie du Droit oriental nebo v polských časopisech Przegląd prawa i administracji a Przewodnik historyczno prawny. Vypracováním hesla *Regály* přispěl do renomovaného Slovníku veřejného práva československého a pro pátý díl Československé vlastivědy napsal *Ústavní dějiny na Slovensku a Podkarpatské Rusi*.

Své vědecké a organizační schopnosti uplatnil i mimo půdu právnické fakulty. Stal se řádným členem Šafárikovej učenej spoločnosti, kde zastával funkci tajemníka I. („*duchovednej*“) třídy, Slovenského ústavu a Společnosti pro studium národnostních otázek a dopisujícím členem Královské české společnosti nauk. Přijal také členství Towarzystwu naukowem ve Lvově.

Profesor Rauscher spolu s řadou dalších českých profesorů nedobrovolně opustil bratislavskou univerzitu v krizových pomnichovských dobách. Na krátkou dobu, ale až do smrti jej to spojilo s Brnem a právnickou fakultou Masarykovy univerzity, kam jej přidělilo ministerstvo školství a národní osvěty. Po zavření českých vysokých škol německými nacisty byl pozbaven činné služby a dán na dovolenou s čekatelným a věnoval se pouze vědecké práci (napsal například stať *Nejstarší moravský zákon*, publikovanou v roce 1941 v brněnském Časopise pro právní vědu).

Život profesora Rauschera se skončil tragicky a příliš brzy. Zemřel v Brně 6. listopadu 1941 ve věku čtyřiceti pěti let. Za příčinu jeho smrti lékař označil infarkt, který jej postihl krátce po domovní prohlídce, provedené gestapem v jeho bytě. Je obdivuhodné, jak velký kus práce při poznávání historie českého, slovenského, ale i polského práva dokázal odvést ve svém krátkém, předčasně ukončeném životě.

Prameny:

Archív MU v Brně

Archív UK v Bratislavě

KADLECOVÁ, M.: *Rudolf Rauscher*. In: Antologie české právní vědy, Praha: Univerzita Karlova 1993, s. 50 – 52. (ISBN 80-7066-697-8)

MLYNÁRIK, J.: *Čeští profesori na Slovensku*. I., Praha 1994.

VOJÁČEK, L.: *Rudolf Rauscher (1896 – 1941)*. In: Právnicki na Univerzite Komenského v Bratislave. 75 rokov činnosti právnickém fakulty UK (1921 – 1996). Bratislava: Vydavateľské oddelenie PraFUK 1996, s. 153 – 154.